

BESIDA

NON-GRUPA

BUROK

2 TISOČ 22

A

BESEDA UPORA

Pred teboj je Beseda upora. Knjiga, v kateri je zbrana poezija, proza, aforizmi, reki, grafiti in fotografije preteklega leta, napolnjenega s korono in samopašnostjo, nespoštovanjem državnega ustroja ter nebrzdano represijo vladajoče politične garniture nad tistimi, ki so odšli na ulice in izrazili nestrinjanje z delitantimi potezami izvršne oblasti. Beseda upora je večplasten projekt, ki zajema branje, poslušanje, opazovanje in iskanje uporne besede tako v neposrednem kot v pretanjenem posredovanju.

DUH ČASA

Kot vse kaže,
bom čez par let,
ko bom z
otrokoma gledal
Indiano Jonesa,
razlagal: Vesta,
ko so snemali ta film,
je bil nacizem še
nekaj slabega.

ULICE, ULICE, NESKONČNO JEBENE ULICE

(izbrana lirskoslovarska
gnezda iz Slovarja
melanholije in
radoživosti;
iz zbirke: XXXL/Velike
ljubezni, Pivec, 2012;
Šivala je zvezda deklico,
Velenika, 2018;
Od anusa do želve,
UVKF, 2020)

ánus – A tako bomo zdaj živeli? Zamenjali usta za anus?
Menjavali anus in usta? Brusili rep in prisadili hudiču jezik?

A to bomo zdaj »črevesili«? Hitro prebavljivo
instantno zgodovino? Kar pozabljeno skozi krvava usta?
Vdihnjeno skozi lažnive riti?

A tako bomo zdaj občevali? Odkrito od zadaj in
prikrito iz oči v oči? Misijonarjem od nekdej v iskreno ljubšem
pasjem položaju?

A tako se bomo morda kdaj še ljubili? V divjih
naskokih na vzbujenih frontah? S prevzetnostjo v polmrtnih
jezikih? Prevzemajočih molčečnost anusa? Izumirajočih do
zadnje želve?

v preteklih dveh dneh
se pravi v torek in sredo po vulgarnem času
kot ga imenujejo nek nemški filozof in njegovi postfilozofi
sem poskušal dvakrat napisati pesem
neuklonljivosti v maniri
znamenite kajuhove pesmi, ene
najodličnejših futurističnih pesmi v tem jeziku
ne popuščamo
no pasaran
niti za hip se ne mislimo vdati malodušju
ne defetizmu
ne glede na črnoglede depresivce
ni razloga, da bi nas neoliberalizem in njegova lokalna
fašistična banda omračila do tiste stopnje
da bi pozabili pisati pesmi
na primer pesem, ki naj bi popravila prejšnja dva neuspela
poskusa
skrajšali jo bomo
za pridevnike in prilastke in povedna določila
poulično pesem
svobodni vernakular
tisto, kar se je pozabilo
krte in podlasice in neke črne ptiče
jalove razlage in pojasnila brez smisla
brez repa in glave
pomaranče iz kalabrije in
manioko iz otočca
zelene papagaje
krvave roke nekega machbeta
ki je včeraj
v soju žarometov sredi belega dne
splezal na trboveljski dimnik
lokalna mafijska banda nimate nobene šanse

no pasaran
pripadamo plemenu z imenom poiesis
no pasaran
ne bojte se, zločinci, tudi vas čaka usoda samomorilca
tamle vaš dohtar že pripravlja brizgo
z zadnjo dozo eukodala
papa

odgovor na POLICIJSKO URO, Ljubljana, 2021

LJUBLJENČEK

Daje mu piti mleko v prahu, on pa bi raje pramaterino,
hrani ga s kašicami iz sadja, on pa bi raje kašice iz krvi in zemlje,
umiva ga v škafu z naravnim milom za dojenčke,
on pa bi raje vodo, ki jo je blagoslovil verski poglavar,
bríše ga z bombažno krpo,
on pa bi se raje z zastavo iz kovčka v arhivu,
zavija ga v odejico z medvedki,
on pa bi raje pregrinjalo z narodnimi motivi,
polaga ga v posteljico z baldahinom z zvezdami,
on pa bi raje zibelko s kljukastimi križi,
uspava ga z Andersenovimi in Grimmovimi pravljicami,
on pa bi raje lokalne legende o zmagah brez porazov,
prebujá ga z otroško pesmico,
on pa bi raje himno, ki so jo umaknili iz uporabe,
oblačí ga v pisana oblačila,
on pa bi raje črno uniformo,
obuva mu lahke čevljece,
on pa bi raje bulerje,
podaja mu žogo z mavričnimi žarki,

on pa bi raje palico za bejzbol z mrtvaško glavo,
na klopi v vrtu ga uči igrati človek ne jezi se,
on pa bi raje na meji pletel bodočo žico,
pusti ga v peskovniku, da bi se igral z drugimi otroki,
on pa jih ščipa, če imajo drugo barvo kože,
na sprehodu ga drži za levo roko,
on pa pred sabo steguje desno in koraka,
daje mu kapljice proti cvetnemu prahu,
on pa bi raje antifalergen proti drugosti,
uči ga novih jezikov, da bi več veljal,
on pa jo pljuva s svojim, ki ga ne govori pravilno,
uči ga o dobrem, on pa ljubi zlo,
vozi ga k pouku zgodovine, on pa jo ponavlja.
Podari mu psa – kuži, kuži,
mu kupi mačko – muc, muc,
on pa ji s pestjo iztakne oko,
ji pljune v obraz in vpije:
»Jaz sem nacil Naci, nacil!«

Prevedel Aleš Mustar

DNO

ni dna
le dodatki
in privilegiji
poglabljanja
s tokom

VLADAVINA GOSPODARJA MUH

Mušje leto, leno leto,
leto mušje in mušičje,
lepka slina v ustnih kotih,
leto samčje in samičje,
valjastih trebuhov rod
in ličinke vsepovsod.
Mušje leto, mušji plesi,
dnevi z mušjimi očesi,
mušje leto, muhasto,
dlakasto, lenuhasto,
muhe site in pijane,
muha, ki si roke mane,
muhanje, mušičenje,
prazno besedičenje.
Serjejo nam v pitno vodo,
omejujejo svobodo,
kot bi se na kaj spoznale,
o kulturi bi čvekale,
o naravi bi čvekale,
o vrednotah bi čvekale...
A muhač, ki črvom vlada,
našel svojo je vsebino,
da s strupenim domoljubjem
bi spreminjal zgodovino,

terja vdanost in posluh –
gospodar straniščnih muh!
Muhe zvesto mu sledijo,
v lastnem smradu se plodijo,
bolj ko žrejo, bolj so lačne,
bolj sovražijo drugačne.
Ni kam glave položiti,
nimaš s kom spregovoriti
v letu muhastih poti,
v tleh razmazanih ljudi,
kar je eden, to so vsi:
hlapci, muhci, janševci.

CORONA *

18

UPAJ se rima na SKUPAJ.

Upajva! Skupaj sva...
Sklanjajmo novo sklanjatev brez klanjanja!
Spregajmo novo spregatev brez vpreganja!
Rimajmo svojo končnost in neskončnost Drugega!

Ljubezen je ljubezen le,
če je prva oseba glagola LJUBITI – TI,
druga oseba ednine pa MIDVĀ
in prihodnjik nedoločnika BITI – MI.

Jezik je jezik le, če reče JE,
pesem je pesem le, če reče SEM,
svoboda je svoboda le, če reče SVA,

SVOBODA JE GLAGOL,

na smrt ranljiv, močnejši od zakona,

upanje pod neznansko nemostjo neba,
corona, zdaj kri, krik – nekoč rog, krog rož, krona...

* Opomba: Corona je srednjeveška ciklična sonetna oblika,
iz katere se je razvil sonetni venec (ital.: corona di sonetti).
Novakova corona je torej sonetna corona o virusni in politični coroni.
Akrostih magistralnega soneta pravi: Corona o coroni in upu.

VZNIK

kdor živi v molku, živi sam.
ponujam vrele besede za razkroj celote.
nisem le sanjač, ki s flomastri lušči ponošene pamflete in diha nove parole.
sentiment ne more biti sediment!
ne sprejemem karantene intelekta,
goveja juha mi ne diši enako kot vam,
zato na potrdila pripenjam bodljikave mašne in potrjujem,
da vas ne bom nikoli potrdil.
moj motiv je vedno preprost kot igrača,
ko s pogorišča sanj uporniško zre v sago, ki ščije zablodo.
razgrebem kosti in jih razgrnem na zguljen asfalt.
po maršu utrujenih kršitev tudi plosk ene roke močno odmeva.
življenje je življenje protislovij,
zato je vaša meja začetek moje nove svobode!

DUŠAN MAROLT

PAR VARNOSTNIKOV SKUŠA ODSTRANITI MLAJŠO ŽENSKO, KI SE JE IZ PROTESTA ULEGLA NA CESTO

Brez revolucije
sem kot taščica,
z zaprtim
kljunom
v ledeni jami.
Pustite me pri miru,
uničili ste mi
življenje.
Sijajno je imeti
moč velikana –
a kdo si,
če jo zlorabljaš?
Umorjena
med smešnim
zasliševanjem,
ne bi nikoli izdala
namena škržatov.
To je pravljica
o bojevitosti
in grdi lepoti.

PRIMOŽ ČUČNIK

O tem o čemer ne želim govoriti
 niti premišljati v spanju
 z glavo globoko zakopano pod blazino
 o tem o čemer pišem pesmi v pesek
 par sekund preden jih za zmeraj požre plima
 o tem zakaj je zrak zmeraj mehkejši
 po prepiru
 po drgnjenju teles
 o tem da se lomim tako silovito
 da postajam hitrejši od svetlobe
 hitrejši od obsojanja ljudi
 ki to telo te oči popokane ustnice
 poznajo le na pogled
 če bi mi zares rad kaj rekel
 se me moreš najprej dotakniti
 z vsem kar tli tam od spodaj
 s čemer bi te lahko v sekundi uničil
 če bi le pritisnil na pravo točko
 o tem zakaj je kdaj potrebno tudi kričati in lajati
 na bogove nad nami
 katerim nikoli ni uspelo rešiti sveta*
 o tem da gorijo nebesa
 o tem da mlade mamice
 rojevajo svoje otroke z maskami na obrazih
 a se samo meni zdi to popolnoma izkrivljeno???
 o tem zakaj je potrebno pisati še do zadnje sekunde
 zadnjega trzljaja v levem ramenu
 zadnje žive slike
 preden postane vse
 le enakomeren pisk v daljavo.

* Nežka Struc

VSE, KAR SE NE IZGUBI S PREVODOM

izgubljam
 besede
 kot begunke se
 zatekajo v
 vlažno podrast
 hipotalamusa
 ker jih je strah
 da jih najdejo
 deportirajo
 jim
 odvzamejo
 kosti prednikov
 in pepel doma

spregovarjajo v
 nevarni
 dreveščini
 mahovščini
 skalščini
 lišajščini

neprevedene
 privedejo do
 družbenih nemirov
 in vstaj

ko se zakotalijo
 glave
 iz razpok
 kamnin izločijo
 vejaste
 razpredke
 nevronske
 povezav
 po javkah
 korenin
 deblov
 listov
 pošiljajo signale

v temi
 hodijo bose
 da brišejo
 sledi
 brezdomnih jezikov
 ki se kot
 micelij
 razraščajo
 vate

24. 9. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

ne morem drugače
kričati
maroge se delajo povsod
vedno več jih s slastjo
rasejo po nas po tebi
meni
pendreki so tudi besede
odprta vrata
prazna noč
nič več
ne odpre pretoka
priklenjena v onemoglost
lajam v prazno

PISMO PLANINCEM

Pablito, Pablita
je lisička ali je lisjak
ki ga specialci
na lovu za begunci
radi nakrmijo
preobleden od mesnega doručka
brezimi prihajajo prosit le vode
v planinsko kočo upraviteljica doma široko
odpira vrata vikend sprehajalcem
stisne zobe in odbrani udar domovine
saj se je se je sam pahnil v brezno
prihajajo plašno prosit malo vode
opiši mi anatomijo zverinskosti
tisočake daleč od doma kilometraža
ki jo tetovira v zenico življenje
eksplodira smisel namišljen
a stisnjen v bulo srca
ob železniški progi spodaj taborijo
lase mu pere ob tračnici
njegovi kodri
črn biser bela smet
vojna za vodo vojna za zrak longue durée
nočem bivat v govorici kjer se zver narodi

na jezični mišici ubijalcev za rod
razdomljen abortiran eksportiran plen so
Viktor specialec rad podpiše kaj proti mučenju živali
nisi moj salonski lev nisi moj begunec
zažgeš mi planjavo vsakič v meni globoko
izsušim si področje pod vekami
izsušitev vsega kar diši po
človeškem razkrajanju človeškega
na periferiji se lepo opravi
sav prijav posao
moj tvoj naš periferni vid živi
zatrj da preživi
plahuta
planjava
plašnic

DVOŽIVLJENJE

Nekakšne dvoživke smo; včasih zunaj, na kopnem,
včasih potopljeni v svoja notranja močvirja.

V blatu svojih močvirij smo varni,
v njem prav lepo uspevamo.

In občutljivi smo na dotike, noli me tangere;
na besede in poglede, noli me legere, noli me videre.

Naša kri je včasih vroča, včasih ledena, včasih vodena.
Za vekami imamo žmurke, še ene veke, da se lahko

zapremo vertikalno in horizontalno neprepustno.
Ljubimo se, ne da bi si gledali v oči, nekako

naskakujemo drug drugega od zadaj, da bi
zasegli, preoblikovali, sfantazirali svoje želje in vizije

ter pustili, šli naprej, ker tisti, ki ga takole naskakuješ,
začne slej ko prej zaudarjati po žalosti,

in to je nevzdržno, tega se ne da prenesti.
Nekakšne dvoživke smo; brezglavi sleporili antagonistem.

Dobrota na žlico
Bog lonaj.
Katekizem uči.
Samo verjeti je treba.
Zgibati milino.
Svetloba je na strani packov.
Odrgnjena kolena in neusahljiva lakota.
Povezniti se čez okope.
In ugledati smeh sveta.
Kajti!
300 kosmatih!
Kjer je vrag odnesel šalo,
je fašizem pristavil svoje tnalo.
Gott sei Dank ist nun die Katze aus dem Sack,
und wir wissen, worum es Ihnen geht.

VINJETA

stcslovan. družina `prijatelji, najbližji ljudje`,
hrv., srb. družina `skupina ljudi s skupnimi interesi, družina`,
rus. družina `spremstvo, četa, skupina ljudi`,
češ. družina `spremstvo, skupina`.

prvotni pomen pslovan.
družina `skupina ljudi, ki držijo skupaj`.

družina pomeni
držanje skupaj

družinski piknik
vožnja v krog

že dve leti

kdo zna peljati
ampak ne mara

kdo bo še moral delati
vozniškega

se skobacati
na prednji sedež

in vzeti
zadevo

v svoje roke?

NA OKO

Zgodovino se učim na pamet,
tako se izognem refluksu.

Prelomili smo se,
strah moje babice
se sprehaja po Evropi.

Kar se naučimo pozabimo,
a spotoma postajamo lačni.
Nekdo je postavil ograjo
sredi kuhinje,
vztrajamo,
naj nam speče jajca.

PRAVILA

Zlato je Au.

Ker v naravoslovju nikoli nisem blestela, sem se raje zatekla k jezikom, vendar tudi tam pravila niso preprosta.

Še danes poskušam razumeti nekatere osnove: glagol biti je nepravilen v vseh jezikih, ki jih govorim, njegovo spreganje je torej izven vseh pravic, ne, pravil.

Ne gre mi v glavo, zato se pri razlagi vrnem k naravi: ko zlata pravila prevedemo v njen jezik, nastanejo zlate žile.

Au.

7. 1. 2022, RTVS, Ljubljana

PROTESTNI TRANSPARENT

raztresena sva po delcih skozi mesto leitiva skozi zrak kot dežne kaplje globoko se opravičujeva prazni ulici civiliziranem svetu prahu ki se nabira na asfaltu resonančne noči

izraziti misel mrežo majhnih eksplozij
 raztezati jezik neba
 skriti ptičja krila tišine
 sanjati kot zavrženi avtomobili

vsak
 odmev
 je
 ...
 občutljivo
 previdno
 miroljubno
 na stranskem tiru

čakati da nekaj pride da se premakne

»Die ganze Stadt in den Fesseln silbergrauer Magie der Vollmond rollt: und wir die Marionetten seines Lichts –Unwirklichkeiten die uns glänzend informieren. Wir und die Toten über Schattengräben wandelnd wir sprechen uns ein letztes Mal die Unsterblichkeit zu.«

luna odvali kamen

nazaj v mehko podobo mesta
 to mesto je
 vse je iluzija
 pospeševalnik delcev
 krivde
 samota žrtvovanih ulic
 prosiva za roke da poljubijo temo

odvije povoje
 zadavi sence

glas ranjene ptice v ustih

snežne kaplje da založijo rojstni list

opravičujeva se

tistim ki so preveč prestrašeni tistim ki iščejo dom (Google za besedo dom ponudi 22,950,000, 000 zadetkov) tistim katerih barva kože v tem mestu ne zrcali prave sence (skupaj 9,845,244 nezaželenih odsevov) tistim tisočim stegujočim rokam iz Egejskega morja (skupaj 34,361 in vsak dan več)

da se svet ne spreminja

da se je zgodila Sirija
 zgodila
 Libija
 Palestina
 ...
 da je luna brez oči
 ...

Afganistan

da v mestu bivajo ponovno

ponovno bivajo migranti ptice

kot kontinenti se raztezava brusiva pogled v prihajajočem ponovnem padanju pepela v ponovnem taktu tanga smrti pomisli na pretekle noči v parku

na gozd sočutja
 na usmiljenje
 (exit-exit-enter-exit-exit)
 na napade
 na iztrebljanje
 na nacionaliste

na porušeno ravnovesje

(na porušena premirja)

neskončna nihanja spodaj
 v tem mestu se ne sme(va) (za)ustaviti
 odtujena od zrenja
 skozi morje bombažne trave

...
 krik
 Damask
 Bagdad
 Hanaj
 Ramallah
 Tripoli
 Kabul
 Kigali

PESEM SOCIALIZMA IN BARBARSTVA (DÜSSELDORF, 7. JUNIJ 2016)

ne tabula rasa v pasti palimpsesta ta tuja rasa pali poseststva

izpiranja peska
usedlin

sentimenta
letiva

bolj kot najine

njihove oči

...

vidijo

kraj spomina

...

kraj solidarnosti

kraj bratstva

...

dežele onkraj tega mesta

Auschwitz

15. 9. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

Danes ni dovoljeno hoditi po ulici,
in case I don't see ya,
good morning, good evening, and good ass eating.

contest izobraženih opic.

nikoli in nikdaj še nisem srečal človeka,
ki bi mu izobrazba povedala,
kako inteligenčen je.

govori zgolj o njegovi pismenosti
o pismenosti njegovih staršev,
opcij ki so mu jih v zibelko podali.

kako redno pa so tebi oča in mati brali?
kako redno so se tebi posvečali?

posvečen kruh na mizi,
primeren in zveličaven,
kot klečanje in ass-eating contest

jemo, kjer bi morali srati
ker izobrazba še nikoli ni bila znak
umske inteligence, kaj šele čustvene.

kako redno pa so tebe oča in mati pokrili?
svetlo ugasnili?
v sladke sanje posadili,
da je kalček rastle vse do velikana.

socialne neenakosti se rešujejo
v kuhinji,
z lopato cementa in fraklčkom vina.

NAŠ INŠTITUT

v trenutku ko stopimo skozi vhodna vrata se štempljamo in si pomignemo
češ

spet smo tu
in skomignemo
nikoli ne bomo odšli iz te jebene luknje

paradiramo s šopom papirjev od printerja do tajnice do printerja
našo tajnico moramo nastavlјati kot strokovno sodelavko
drugače nam neha nosit pošto
za vsak list papirja moramo imeti list papirja na katerega napišemo da smo vzeli list papirja
ob 9ih zjutraj začnemo v svoje čajne lončke kapljati kapljice za pomiritev
PPT za PPT spreminjamo v PDF in spreminjamo svet
zmanjkuje nam omar za vse naše mape
ki čakajo na 5 let samote in potem sežig arhiva

malico raztegnemo ne ker smo leni ampak ker
želimo obdržati del svoje prisebnosti
20 min hitre hoje po hrano
in počasno pitje čaja/časa
je bilka za katero se držijo naše aspiracije
na vrata lepimo listke s citati za samopomoč
in nekateri so res navdihujoči

sestanki trajajo 6 ur ali več
ker se šefi skregajo in jutri imamo sestanek
da se dogovorimo za uro sestanka naslednji teden

ko obiščemo dislocirane enote v oddaljenih mestih
zadlhamo
in si olajšano priklimamo...
tudi tukaj je lebeno

ko poteče 7 ur in 55 min
že stojimo ob vratih in odštevamo kot da se približuje novo leto
nato stečemo ven in proti življenju/svetlobi/na drugo stran ceste
ne pogledamo nazaj

včasih pa se odpre moja prazna beležka
na začetku svojega dela tukaj sem napisala
nekoč bi živela ob morju

mi smo daleč od morja/zdaj sem daleč od morja
znamo ga opisati vemo vse njegove koordinate/znam ga opisati vsem vse njegove koordinate
a ne vemo več kako priti do njega/a ne vemo več kako priti do njega

VETER THAN CASH

Better ni mogel ujeti hitrosti.
Gotovina ali kartica. Kot da bi se
moral vedno znova vračati
v začetni položaj, Rothschild. Vedno
začeti od začetka. Gotovina. Zaleti se
in nekdo mu reče: še enkrat. Rockefeller.
Drugič dobiš vtis, da – gotovina ali
kartica – veter sesa krošnjo. Kartica.
Ali pa je veter božji Atila? Veter posiljevalec:
nič poetičnega v misli (papež),
da je veter moški, krošnja pa ženska.
Do nedavnega se je zaletaval v skale
kot pijan samomorilski voznik. Počakaj,
imam gotovino. Gates.
Gotovina je strast, vse ostalo so kartice.

1

vidim kataklizmo odrešenega telesa,
 vidim kastrirane ude med pridigo,
 vidim gologlavo avtoriteto in zatohlost vaših glasov,
 vidim kako preganjate svež veter v kotlino spomina,
 kako s pohotnimi rokami segate v mošnje,
 kako pristrižete dihanje v kali želodca,
 kako žanjete možgane kot koruzo,
 kako bruhate z otroki med zobmi,
 kako pesmi porežete peruti.

2

za ovratnik vam diham,
 z vaših zaprašenih misli trgam korenine,
 vaše molitve prekinjam gol in razbohoten.
 beležim sence, ki jih spuščate nad ramena ljudstva,
 sledim vašemu izpraznjenemu gobcanju,
 vašim policijskim uram,
 vašim avtoritarnim prdcem uma.

3

ne boste odrezali stebila moje veje,
 ne boste izsledili mojega smrčka,
 ne boste čipirali mojega spanca,
 ne boste utišali mojega koraka
 niti čemernih lis,
 zapečatenih v besedi.

MIHA MAURIČ

PRI SPOMENIKU KMEČKIM UPOROM

Grajski grič je zavil v pomladno meglo.
 Puntarji dvigajo roke, kose,
 ki jih je prekril zeleni volk.
 Špodaj zavijajo sirene.
 Čas tlačanstva se je vrnil.
 Srečko,
 Evropa umira
 in jaz kričim:
 Le vkup, le vkup, uboga gmajna!

ALEŠ MUSTAR

15. 9. 2021, SLOVENSKA C., Ljubljana

PROTESTNI TRANSPARENT

KAMNOLOMEC

Kamne lomi,
reže v kose,
tolče, kleše
in razbija.

Melje, golta
beli prah.
Suho kašlja
v vlažen zrak.

Koža mu je
obledela,
z apnom se je
spoprijela.

Skalo mlati,
jo drobi,
meče kamne
med ljudi.

Pesek v glavo
apno v nos,
grušč v usta,
prah v oči.

Ko si spravi
vse s poti,
v apno pljune
črno kri.

SEDEM PESMI / TRETJA PESEM

✘

S šepavo hojo
pride po bregu
navzdol in sede
pod jablano v senco.
Zlekne se v ležalnik,
z nogami narazen.

Daj mi pivo!

Golta jo brezbrizno,
ves je prešvican.
Umazano čupo
vrže čez ramo
in se mi reži.

Z zapetim gumbom
na srajci
bi mu prekril prsi.

On pa se praska
po jajcih
in dopoveduje,
da bi bilo treba
prefukat vse tujce,
azilante in pedre.

31. 12. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

KASTANJETE

(odlomek iz poglavja iz romana PIKNIK, Škuc-Vizibilija, 2015)

Vodi me na Jadransko more
ja volim Jadransko more
tamo gde talasi zovu
bela jedra, bela jedra
– EKV, Jadransko more

Tap, tap, tap, že na vratih zaslišim Anino tipkanje in se razveselim, saj ob popoldnevnih običajno odide v pristanišče. Ana je nomadka; vsa koščena in s tistim svojim trpečim, a obenem filozofskim izrazom na obrazu, je s štopom (nek Turek jo je nekoč že po pol ure vožnje vprašal – Verlobt? Verlobt in ji, ko je rekla – Nein, ponudil poroko), prepotovala skoraj ves svet; devet mesecev se je potikala po Indiji in Tam namakala noge v Gangesu, kot se je rada šalila, nekaj časa je živela v Bangkoku, nato v Hanoiu, malo v Pnom Penhu in skoraj leto dni v Limi, s še tremi prijateljicami je v študentskih letih po dolgem in počez prekrižarila ameriško Vzhodno obalo, vse od filmsko atraktivnega Flagstaffa in Sedone (tja je šla zaradi najbolj norega benda na svetu, Coco Rosie) v Arizoni, zatem do mehiške meje in čez Nevado do San Francisca, eksperimentirala z drogami in seksom, romala v sveto deželo pejotla, Wirikuto, omamljena od meskalina in drugih psihedelicnih substanc je spisala svoj ameriški cikel, ki ga je poimenovala Nuevo Leon, svojo najbolj zmešano poezijo, kar je kdaj prišla izpod njenih prstov, polno eksistencialističnih izbruhov, šotorila v puščavah Chihuahua in Zacatecas, tam prebiral Carlosa Castaneda in se pri tem počutila kot kak bitnik, namenjen k škrlatnim obzorjem ameriške divjine.

A najraje ima Istro in Dalmacijo. Zaradi vseh tistih ladij

in jadrnic in deklic v frfotajočih oblekah in s slamniki na razigranih laseh, ki jih mršči jugo, mi je nekoč zaupala. In zaradi oljčnih nasadov, kamnitih hišk in fantov v kopalkah, ponosno razkazujoč porjavela prožna telesa; Adonisi, lačni poljubov in žejni ljubezni, sestradani galebi v vrečastih hlačah iz bombaža in s tetovažami sider in mornarjev na mladi koži. Ana se hrani z bliski razbeljenega sonca in njihovo energijo, ki nabrekla od vročine poletja in čezmernosti življenja kipi od nebrzdane erotike ... uživa v pristaniški ležernosti in v razpotegnjenih sončnih popoldnevih, ki se ne menijo za nič drugega kot za čisto lepoto. In vsakič, ko sem z njo, me vsa vznemirjena sprašuje – Vidiš? Vidiš? Vidiš? –, na krilih zanosa se hihita kot norec in v vročini vsa blazna skače gor in dol, kot bi v njej zakuril ognje, ali pa mi, ko se ob mraku opita in izčrpana od še enega navdušujočega dneva v pristanišču vrne domov, raznežena in s skrbnostjo enciklopedičarke do potankosti opiše vse, kar se je tistega dne zgodilo na obali, čeprav je največ dni, ko se ne zgodi čisto nič.

Odkar sva si v Šumberju, istrski vasci, od obale oddaljeni le petnajst minut počasne vožnje, postavili leseno hiško s teraso, vsi vedo, kako je z nama; to, da sva ljubimki, se je razširilo kot požar po grčasti šikari ali po od sonca požganih travnikih. Ljudje so v teh krajih sovražni do vsega, kar je v njihovi bogaboječnosti bludna i đavolja radnja, kot je Ana nekoč slišala reči Fjorelo, ko je šla mimo njenega vrta, ta pa je nekomu razlagala – Ove Slovenke iz one drvene kučice u šumi, koje se, zamislite li ovu bludno i đavoljo radnjo, ševe između sebe.

Že ob najinem prihodu v Šumber je Fjorela, ki živi tri hiše naprej, pokazala ves svoj gnev; pljunila je proti nama, naju srepo prebodla izpod populjenih obrvi, ki so se ji dvigale skoraj do roba lasišča; s stisnjenimi zobmi in pridušenim besom je zasikala iz teme – Fuuuj, vidi li ove slatke male djevojčice, kojima fale dečki, koje njih ni ne znaju, suviše su one fine za njih, jel tako?

In polna zlobe, ki je izparevala iz nje, kot vodni hlapi iz

namočene gobe pod neusmiljenim soncem, je odvihrala v vinograd.

Na smrt naju je sovražila, a Ane to ni kaj prida vznemirilo, samo zasmejala se je – Strašilo babje, je rekla, jebe se naj, budala primitivna, poglej jo, napihnjena je kot kak zobatec.

Kuhale so se težave, Fjorela ni bila edina. Bilo me je strah, ko gre za človeško steklino, so stvari nevarne in nepredvidljive; še bolj od strahu pa me je peklilo ponižanje, ki je bliskalo iz njenih potuhnjenih, v ozko režo stisnjenih sovražnih oči.

O, ne!

Nočem, da se me ta človeška pošast polasti, da me je strah, nočem mrzlega plazečega kuščarja ponižanja v sebi. To hudobo Fjorelo ali norega Stipeta ali še bolj norega Pilatesa si samo pogledal in takoj ti je bilo jasno, da bodo problemi.

Ana jih ne vidi tako – Daj, no, daj, mi reče vsakič, ko ji omenim slab občutek in svoj strah.

Ano je težko razbirati; morda se samo pretvarja, da je vse to ne skrbi, da naju nekako zaščiti pred strahom; kdo bi vedel?

Ona strah razbija po svoje: zabava in norčuje se iz njih, jih oponaša, le v tigrastih spodnjicah skače po sobi in ponavlja citat iz Štefice Cvek u raljama života – Karat ću te celu noč, karat ću te celu noč, ponavlja. Ta v tigrastih gathah naj bi bil nori Pilates. Potem si začne vrtati po nosu in hrkati – to je Fjorela, ki si debele prste rada tlači v svoj kumari podoben nos; ko začne Ana brusiti nože in se praskati pod pazduhama in po pivskem trebuhu, na sceno stopi Stipe.

Drugačna sem od nje; nezaupljiva, ves čas na preži, občutljiva na vsako podrobnost, na vsak košček mozaika, nič, na kar naletim, se mi ne zdi slučajno, verjamem v princip, da ga ni neznanca, ki te brez razloga strmo pogleda, ko gre po ulici mimo tebe, ne potnikov v nočnem vlaku, ki te bežno ošinejo z utrujenim pogledom, ko izgubljeno potuješ med

mesti – njihovi otrpli obrazi za umazanimi šipami kupejev, ko sama v jesenskem vetru stojiš na peronu, njihove neme oči, kot magnet prilepljene na tvoje, ti govori, kot to počnejo samotni plavalci v bazenu na Kodeljevem.

Bolj osamljene ljudi je težko srečati; z gumijasto kapo na glavi, z očmi, skritimi za plavalnimi očali drsiš v vodi in se čudiš, kako zelo je klorirana, in ves čas veš, da te gledajo, kot tudi ti gledaš njih. V mislih jim rečeš – Oni.

Preveč razmišljaš in preveč si napeta, mi govori Ana. Ja, ja, rečem, nima smisla, da ji razlagam svojo teorijo o naključjih, ne bi se strinjala z menoj, smejala bi se – Zemlja kliče, bi mi nežno rekla in me krcnila po nosu.

Ana me poskuša prepričati, naj se ne menim za staro mrcino, da Pes, ki dosti laja, malo grize, a tako preprosto to ni. Lahko milijonkrat zaspim in se milijonkrat prebudim, a te stvari enostavno so in ne moreš se vesti po nojevsko; včasih enostavno veš, da se bo nekaj zgodilo, nekaj, kar bo tvoj čas razdelilo na čas pred in čas po tem.

Neko soboto – bil je prečudovit dan, ko je po skoraj treh tednih končno popustil vročinski val – se je začela najina nočna mora; najprej so klicali samo zvečer, potem pa ob vseh urah dneva; iz slušalke je v naju kričala tišina, ki jo je tu in tam prekinjalo cvrčanje in prasketanje telefonske linije in, to je bilo najhujše, globoko dihanje.

Vsakič, ko je zazvonil telefon, mi je srce planilo v grlo in tolklo kot ponorelo. V slušalko bi najraje kričala – Nehajte, nehajte, nehajte!, a One bi moj strah le še podžgal.

Bili sva torej ujetnici Onih; vse okrog naju nočni gozd, poln skrivnostnih zvokov – od skovikanja do srhljivega prhutanja ptičev, od presunljivega paritvenega cviljenja mačk do pokanja vej in vejic, lomastenja ježev in topotanja in šelestenja v gosto zaraščeni šikari. Grozo je stopnjevala še megla in misel na globoke špilje med skalnatimi policami, polne kuščarjev in strupenih kač.

Kdo so, kaj hočejo od naju?

Pilates mi prvi pride na misel, možakar, vse poletje bos, oblečen le v pisane športne hlačke in obdan s tropom petih ščenet s scufano in zguljeno dlako, se cele dneve potika po vasi in razkazuje svoje naoljeno mišičasto telo in dolgo kodrasto grivo zlatorjavih in od umazanije zlepljenih štrenastih las, ki mu segajo že čez polovico hrbta.

Malo si naju privoščijo, to je vse, je prepričana Ana.

Ana je jezna in ko je jezna, je trmasta, in ko je trmasta, se za nič na svetu ne pusti vreči iz tira.

Poskušala sem zaspiti, a telefon je zvonil tudi večkrat na noč, ob dveh, treh, štirih zjutraj. Nikogar ni tam zunaj, le nek osamljeni nočni volk tuli v luno. Zaspil. Ne morem.

Preveč tanke živce imaš. Ta, ki kliče, nama hoče priti blizu, hoče vstopiti v naju, hoče se naju polastiti in predvsem hoče, da izgubiva živce, kot jih pravkar izgubljaš ti. To je igra mačke z mišjo in ti si tej igri nasedla. Nič nisem nasedla...

Ana? Ja? Te res ni strah? Pred mano se ti ni treba...

Seveda me je kdaj strah ... ampak zdaj me ni, bi ti povedala, če bi me bilo. Zaspil.

Nikoli me tu ne pusti več same, sploh ne ponoči...

Ne bom. Spi zdaj. Pa Andrija? Ne bom te, obljubim... dokler bodo ti klici, ne bom.

Enkrat se je Stipe, Ana ga je klicala Klavec, drl proti nama – Budale jedne, klonite mi se s puta. In ko je Ano nekaj dni zatem samo srečal na gozdni potki, ji je rekel – Neko se igra s mojim pimpek, ali to nisam ja.

Tu je bil še na pol slaboumni vnuk sosede Barice, Danijel, ki

so ga klicali Puhek; golobradi sedemnajstletnik z aknastim obrazom in s puhom pod krivim nosom. Vsak dan je oblečen v dres hrvaške nogometne reprezentance s številko deset in napisom MODRIĆ točno ob osmih zjutraj pritekkel po kamniti potki mimo hiške, se zaustavil pri oljki, da sva ga z Ano lahko videli s terase, in delal sklece, počepe, predklone in druge razgibalne vaje. S satelita se vidi, da zija v naju, je rekla Ana.

A če je bil Puhek videti preveč mlečnozob, da bi lahko predstavljal resno nevarnost, pa tega ni bilo mogoče reči za njegove prijateljčke, bolje rečeno, kameradke; zlobni tipčki, obrutih glav, ki bulerjev niso dali z nog niti v najhujši vročini, verjetno še ponoči ne. Še pri osemtridesetih stopinjah v senci so kot konji topotali z njimi po požgani travi. Radoje, ta je bil najbolj srhljiv med njimi, je iz Labina k Puhku prišel vsak dan, vedno ob isti uri in vedno oblečen v črno. Azijski tip, nizek, žilav in nabit kot kak suma borec. Menda je treniral boks in karate in aikido in judo in še druge borilne veščine in menda je imel črni pas iz juda in karateja, tako se je govorilo. Bes mu je kot oglje ves čas tlel v očeh in ves ljubi čas na tem božjem svetu se je potil kot bikoborec v smrtnem boju z razpenjenim bikom, znoj mu je curkoma lil z obraza, brisal ga je z rokavom majice, tudi po hrbtu in pod pazduhama in med stegni je bil popolnoma moker, da so se mu hlače lepile na noge. Najbolj grozne od vsega so bile njegove pogreznjene črne oči na ploščatem in od aken razritem obrazu; samo pogledal si vanje in mačete, ki so zabliskale iz njih, so te v hipu razkosale na tisoče koščkov. Včasih je bil z njim še žgoljavi Rambo, nekateri so mu rekli kar Brzkomunja, namrščen obrvast tipček s temnimi razmršenimi in navzgor štrlečimi lasmi, zamorjen v nulo, a kljub svoji rahitični postavi poosebljeni blisk in grom; res je bil neverjetno hiter, po istrskih skalah je med nekaj metrov globokimi špiljami poskakoval kot alpski gams ali hitronoga francoska kozica iz bližnje farme, in v tem svojem gibanju je bil videti kot popoln norec. Tudi on je bil, tako kot Radoje, od pete do glave oblečen v črno. Vsakič, ko sva se srečala, me je prevzela prvinska groza. Se mi pa Rambo vseeno ni zdel taka zver kot tisti trapasti Radoje, ki se mu je že na daleč

videlo, kako zelo uživa, če s svojo pojavo straši vse okrog sebe.

Ti fantje med sabo niso kaj dosti govorili, le tu in tam kaj, bolj so zijali kot karkoli drugega, in to zlohотно zijali.

Naj te nič ne skrbijo, mi je govorila Ana, zmešani so, afne guncajo. Ne dovoli, da nama ti frajerčki iz neke vukojebine bogu izza leđa zagrenijo lajf ali naju celo preženejo od tu. Saj tega ne boš dovolila, ne?

Ne bom.

No, prav, saj veš, ne moreva se večno samo bati, trepetati, bežati in se umikati. Kam pa sploh lahko greva? Te pijavke so povsod, nimaš kam iti, ne da bi jih srečal.

Ura je že skoraj polnoč. Spet telefon. A tokrat je Ana, ki je slišati na smrt utrujeno.

Zdrsnila sem s ceste, reče. Naenkrat je pes stekel pred avtom, pritislila je na zavoro in avto je zaneslo v občestni jarek.

Zadela je drevo, a z njo je vse v redu, le avto za nič na svetu noče vžgati.

Predstavljam si jo, vem, kakšna je, ko je v stiski – njen obraz je ozek in napet in se belo svetlika v temi, cigaretni ogorek žari v vetrobranskem steklu, radio in luči je ugasnila, da se ji ne bi spraznil akumulator.

Sranje, karoserija je videti precej uničena, reče, iz motorja se malo kadi in smrdi po zažganem. Misliš, da lahko eksplodira?
V slušalki zaprasketa.

Krasno, res krasno. Kaj naj zdaj sredi noči in sredi ničesar?

V slušalki vse bolj prasketa, ne slišim je več. Tu-tu-tu, zveza je

prekinjena, pokličem nazaj, a je številka nedosegljiva.

Nekje blizu udari strela in za trenutek osvetli raketoplan na singerci in celo sobo. Blisk je strašen, noč za hip razsvetli v dan, da lahko vidim, da se ob oknu nekaj premika. Električne ni, udarilo je v transformator, kar se ob nevihtah, kot je ta, v tem kraju rado dogaja. V mrzli modrikasti svetlobi plinske luči stojim sredi sobe, poleg grmenja slišim shrljiv zvok, ki spominja na kastanje, in zdi se, da to nekaj vdira v hišo skozi režo pod drsnimi vrati.

Panika, modrikasti hlad plinske luči, vse bolj oddaljeno grmenje; odvijem zamašek na plastenki z vodo in hlastno pijem, da pogasim ogenj v grlu. Čez krošnje drevov se plazi reflektorski snop, jaz pa se počutim, kot da stojim v bazenu, iz katerega je odtekla skoraj vsa voda.

Spet pokličem Ano, a telefon je še naprej gluha. V tistem trenutku v okno prileti kepa zemlje in blato počasi spolzi po mokri šipi navzdol.

Kdo je?! zakričim skozi rahlo odškrnjena vrata, a na moj krik ni odgovora, čeprav skozi vegaste deske v tleh terase zagledam trakove svetlobe; nekdo je skrit v podpalubju, kot Ana reče prostoru pod teraso, ki stoji na poldrugi meter visokih betonskih stebričkih, in kjer si je uredila kolesarnico in shrambo za orodje, barve, les, surf, ribiški pribor in za razno kramo, ki bi nama mogoče lahko še prišla prav.

Kljuko na dvokrilnih steklenih vratih ob zvokih vse bolj oddaljenega grmenja in shrljivem zvoku kastanje, ki vibrira po moji hrbtenjači in po kosteh, zategnem navzgor, kolikor se le da, in čez šipe potegnem debelo zaveso, da me Oni, ki so kot prežeči pajki zapredeni v pajčevini noči, ne bi mogli videti.

Oni so tu kot zahrbtni škorpioni, potrpežljivo čakajo na svoj ugriz. Samo naj zdaj ne pride, pomislim in si predstavljam Ano, obkroženo s temi zvermi, kako vanjo zabadajo svoje suličaste zobe, samo naj ne pride in ne

pade v njihovo zasedo, v hišo si tako ne upajo, vse, kar zmorejo ti strahopetci, je strašenje s kastanjetami in mahanje z baterijami; še malo in začelo se bo daniti, do takrat bom že zdržala, ob zori se bodo itak odplazili, kot se za take potuhnjenice spodobi, se opogumljam, a resnica je, da me še nikoli ni bilo bolj strah; v rokah omrtvičenih od panike držim bejsbolski kij, če slučajno razbijejo steklena vrata in pridejo v hišo.

Že dve uri je tako, s kijem v rokah ždim v bližini vrat in napeto prisluškujem; plinsko svetilko sem ugasnila in telefon utišala. Zvoki kastanjet so povsod – pod oknom, na terasi, pod hišo, pred vrati in zdi se mi, da sem na toboganu smrti in da v temi nad mano umira cel svet.

Od tu, kjer čepim, pripravljena na skok in s priprtimi očmi opazujoč nenavadne zaplate svetlobe prebujajočega se jutra, lahko za težko zaveso in pregrado iz stekla razločno slišim njihovo mrmranje in korake; drhtim in razpadam in vsak moj atom išče svoje sonce na neskončni ponjavi jutranje zarje, ki vse bolj rdeči nebo.

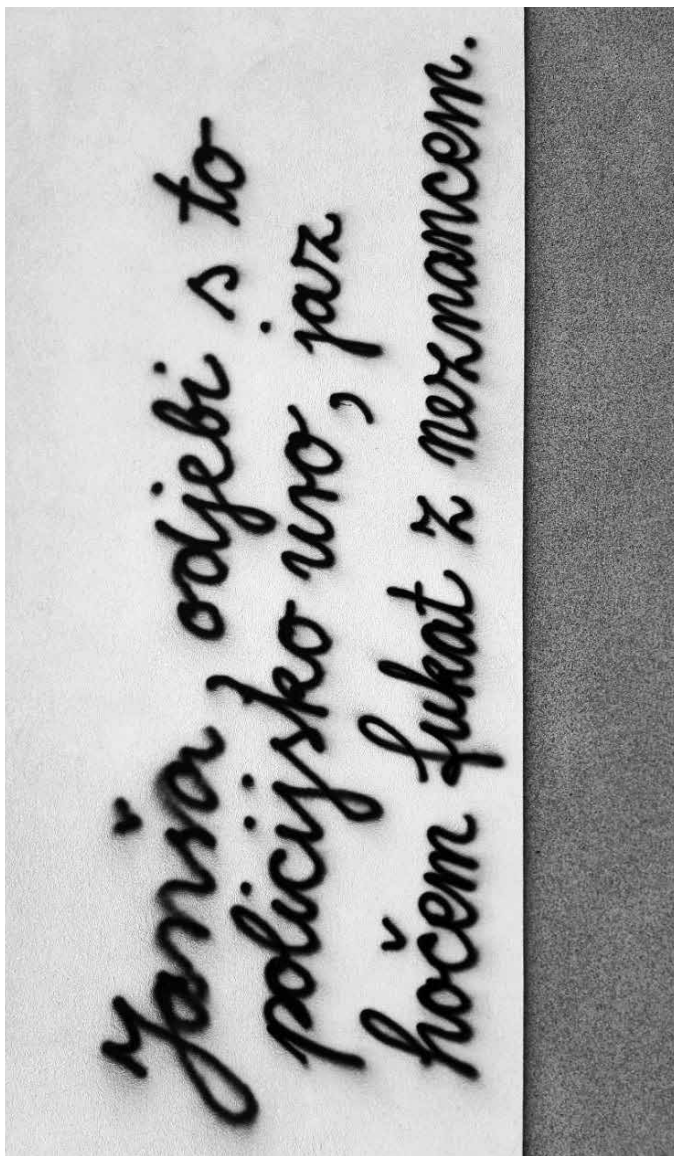
Poklicala sem policijo, zdaj sem mirna in čakam. Ani sem poslala sporočilo, naj se, če je medtem slučajno spravila avto v pogon, za nič na svetu ne približa hiši, dokler ne bo tu kifeljcev ali pa se bo že zdanilo in bodo Oni odšli.

Nehalo je deževati.

BIL JE NAJLEPŠI DAN

ko je mesto umiralo
nič ni bilo samoumevno
držala sem se za robove
sinestetičnih spominov
lovila sem ravnotežje
slutnjo oblakov
spráševala sence
kakšen bo zvok
muzejev koncertnih in kinodvoran
če jim odvzameš mehko telo
znake sem brala pozorneje
in se upirala vrtincem melanholije
trpkost je pritiskala alveole
moj jezik labirint
noč je s črno uniformo
prekrila trge
izginjalo je vse kar sem imela rada

Iz hrvaščine prevedla
Natalija Milovanović

odgovor na POLICIJSKO URO, Ljubljana, 2021

VEST

Tu sem zaradi vesti.
Da vam povem...
To vest želim ponavljati,
vztrajno, da postane živa.

Učili so me, da so Nemci
naši sovražniki v vojni...
Tu sem zaradi vesti.
Da vam povem...
tu sem zaradi nekega Nemca,
tistega nemškega vojaka, ki je
ukazal:
Razbežite se!
In ki je
namesto v deset naključnih
civilnih žrtev iz vasi
za enega ubitega nemškega
vojaka -
streljal v zrak.
Ena od desetih talk je bila
moja nona.

Tu sem zaradi vesti
tistega nemškega vojaka,
ki ni streljal v ljudi,
ampak je streljal zrak.

Tu sem zaradi svoje vesti.
Da vam povem...
Zdaj odpiram pipo - z vodo bi rada
sprala vso kri,
ki bi lahko bila življenje.

DIHI Z MANO

množica na
kolektivnem respiratorju
isti čoln, ista ladja, isti -
srbski film
projektor, nova normalnost
waking up to science fiction
waking up to -
wtf just happened
teve ekrani, spermasto zapacani
z zaroto medicine
s tujimi krstami in z domačimi,
še praznimi,
ready-steady come to papi sarkofagi
ekstremisti so novi crew
hočejo vse
teve daljince, razsodnost, topove,
sci-fi skafandre
hočejo, da prosiš
za krpo
servilnega blaga
za cesarjevo oblačilce, za krhek
alibaba origami
hočejo, da jim izpod prtička pofafaš prazen revolver
hočejo, da ga imaš v ustih
ko vate trkajo svoje apokaliptično povelje
dihi z mano, dihi z mano,
dihi-dihi z mano
hočejo, da poštekaš, da so nevarni časi
in da nevarni časi terjajo

dress code rekvizite
hočejo te pod papirnatim nagobčnikom
na papirnatem povodcu
ustrežljivost je stajliš, servilnost je hot
množica v flash mobu nevidnega sovražnika
politika zlizana s pendrekom novega art-a
politični pornič,
praznenje jajc na fluffer občinstvu
na kič hologramu alternativnega fakta
jebeš umetnike, klošarje, feministke pa pedre
jebi se laibach,
evo ti kunst
plastične metke iz placebo pištole
beng-beng
folku se trga na artu vseh artov
maska na masko - kovid korona
dihi z mano, dihi z mano
dihi-dihi z mano

29. 9. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

PROTESTNI TRANSPARENT

PREKURCI

se gnati ali se goniti?
da se ženemo v to, da se gonimo
gorje nam, če se ne zganemo

izgorevati ali se žgati?
pregoreni se zapuščeni
iztekamo iz dežja pod napušč

ora et labora
garbaj in se goni

PO PROTESTU *

Na Metelkovi zatečene v varno luknjo, čilamo.
Mesto se trese od naše jeze,
me od naše nemoči.
Opazujem tvoj obraz, s pogledom se zarijem v eno od tvojih gubic,
ugibam, če je tu še kaj ljubezni ali možnosti za seks.
Niti nasilje zunanjega sveta mi ne pomaga:
ne primeš me za roko, ne tolažiš me.
Razkosani sva kot ruševine v Rogu.
Ob 6h zjutraj zmanjka piva.
Pot do doma je pot do osame.

*22.1.2021, po rušitvi Avtonomne tovarne Rog

PREVEČ JE ROK NESKLENJENIH PRED MANO

Sestra.
Človek.
Brat.
Naj leže v svoj grob egoizem,
z njim pa vsak,
ki svojo bi svobodo
in drugega človeka
dal za košček kruha
in s krvjo umazan frak.
Preveč je rok
nesklenjenih pred mano.

ti
neisti minul
črn si in
rad bi dihal
žariš ko se vračaš
črn
kopljem
in glas ki ga slišim
je ječanje
čakanje
kot da si
sam
na svetu
kot da boš
dretje zoper
slišal

Oči mi je za rojstni dan obljubil stol.
Po tem sem imela že pet rojstnih dni.
Še vedno sedim na istem stolu.

Živim v udobnem zaporu stanovanja,
ki ga najema moja mama.

Enkrat sem se želela odseliti,
pa sem v obraz dobila prežvečen zajtrk,
direktno iz maminih ust.
Pesin namaz in pinjole.

Delim preveč osebnih informacij,
morda zato, ker nikoli nisem vedela,
kaj je normalno in kaj ni,
ker sem do dvaindvajsetega mislila,
da moram mamici vedno vse povedati po pravici,
tudi to, kaj sem pila na zabavi in kdaj sem vzela gobice,

celo to, da sem imela trojčka in da mi je všeč grob seks.
Potem je ob priliki vse to, ob moji prisotnosti,
povedala zelo krščanski družinski prijateljici,
moji birmanski botri,
na križišču Miklošičeve in Trubarjeve, ob boku Franciškanske cerkve.

Ne upam si objaviti te pesmi,
ker bo mami jezna,
ne upam si ničesar,
kar mami ni všeč,
ker mi bo rekla, kaj vse bi ona lahko postala,
če me ne bi imela,
in da sem nehvaležna hčerka.

Ne znam ljubiti brezpogojno,
ker so me ljubili samo,
če sem bila pridna.

ZGUBANA POSTAJAM, VEŠ?

tvoj vrat bo krvav
rep odsekan
uhlji povezani
zobje iztrgani
brez upanja
hodili bodo mimo tebe
in tvoj brat bo mrtev
brez strahu
se vzpenjaš na strehe
bežiš od sluzi
kristali padajo na tla
hladijo fukročke
nasmehneš se
15 minut pred smrtjo
se še vedno lahko zaljubiš
brez neba
tvoje veselje jih najbolj boli
brez ograj brez boga brez obljub brez želja

še vohaš
ustekleničeno otroškost
infantilnost
nedoraslega čuta za intimo
»pokaži
kaj še lahko boli«
hotela sem se igrati
kdo ti je prvi prekuhal zobe
nedolžnost
pod pretvezo ignorance
ne smeš se ustavit
ko rečem »dovolj«

greva se ljubiti
kakor otroci

PROSTOR MED NAMA

Še težje kot zarezati v prazno stran
je vstopiti v prostor, ki molči
med nama. Kaj ljubezni naredi
razdalja, ki zaluča še en dan

v koš pričakovanja in za dlan
zgreši? Kako nahraniti utrip
povezanosti, da ostane živ
in svež? Kako miriti jezo ran,

ko greš še stotič, ves in gol, na sol
odsotnosti? In kolikokrat še
lahko poljubiš vrata, ki jih ne

odpre noben pogum, nobena nežnost?
Kako rešiti razdejano stran?
Kako vstopiti v prostor, ki boli

med nama?

NA PORNO

I.
preudobno je
ljudje (se) rojevajo
meni je shodil grelec
in kadar ni
je prenaporno
ustreli prvo pomlad
premilo
pretveza boli
a sploh nisem
razprta

11. 6. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana
PROTESTNI TRANSPARENT

1. 7. 2022, TRG REPUBLIKE, Ljubljana
PROTESTNI TRANSPARENT

odgovor na POLICIJSKO URO, Ljubljana, 2021

NE UPOR

Moj upor je neupor ne ker nebi imela moči za upor besedišča za upor ne da sem preumna ne da nimam stisnjene dvignjene ne sam oči ampak pesti — ne. Samo sem to je — moj edini upor — stem ko sem se svet vrtil for love is the strongest death ker je najmočnejši premik proti — soncu skozi ne — čez — temo z luno v luno z zvezdam v zvezde s kopjem ščitom rožo oceanom vodo drevsom vse do zemlje da jo primeš dvigneš za prgišče vzameš suneš prot nebu razpreš pest sprožiš prste razpreš premakneš v dotik tako lahen da se premakne pramen las in dotakne pade neopazno na ranjeno telo — ta krik — nem

VLADA TOŽI PROTESTNIKA, KURJE-REPATI SONET

Drag luksuz je zahtevana svoboda!
Kaj rabi shod? Pol'cijsko »varovanje«,
to beri kot »zelo grobó ravnanje«.
Če član si neprijavljenega shoda,

polís lahko te vklene, maltretira...
Še huje bit' v premierjevi je koži,
si misli sam, protestnike pa toži,
saj njihov gnev ga v vladanju ovira!

»Proteste vodit' ni samo odvratno,«
po mnenju vlade je »preveč potratno«.
Kot krivca izpostavljajo Jenulla,

zahtevajo ogromno odškodnino,
kar dvesto jurjev sega ta v višino.
Vnaprej se vé: izplen bo končni ... nula.

In nauk? Kdor hoče v Kuri protestirat',
začnè naj pravočasno sredstva zbirat'.

Ljudje nočejo svobode
Ljudje hočejo zapovedi
Ljudje hočejo da se jim pove
Da se jim pove

Ljudje nočejo svobode
Ljudje obožujejo gospodarje
Imajo jih za svoje ker jim gospodarji povejo
Ker jim povejo kar jim gre

Maškarada določa vsakdan
Cesarji so lepo oblečeni
Na lesenih osličkih
Jašejo v Jeruzalem

Ljudje nočejo svobode
Ljudje hočejo karneval
Hočejo da se jim pove
Da se jim pove

Pot ne sme biti ravna
Vodoravna ali navpična
In iz cerkve pozvanja samo
Ko pride čas daril

Ljudje nočejo svobode
Vijejo roke k zavetnikom in patronom
Poslušno sedijo in se smehljajo
Ker vejo do kam se sme

Obraze skrivajo ker jih morajo
Tako je bilo zapovedano
Vohiljajo po smetnjakih ker so pridni
Tako je bilo dogovorjeno

Ljudje nočejo svobode
Ljudje hočejo karneval
Hočejo da se jim pove
Da se jim pove

585 evo me spet

Jelko Kacin zna se delat fin
Ko so kamere prižgane ne se hecat z njim
Pred tem pa mu je smešno on bi se malo hecu
Zaradi takih kot ste en folk se je obesil
Prodane duše zajebavat nas že nehajte
Ko se vi mal hecate mi občutimo posledice
Z moje strani nihi sovražne besedice
Za verbalnimi napadi sledijo fizični nehaj te
Hodim po Jezusovi poti na betonu sivem
Veselim se raja, ker preganjan sem po krivem
Dvajset let uradno pošteno denar služm
Ne moreš biti zvezda lahko si zadovoljen suženj
O meni veliko laži krožilo je v javnosti
Isti te ljudje pozivajo k solidarnosti

Zaradi moje brade vi niste v nevarnosti
 Prepoznaš fašista, ker ne pozna nesramnosti
 Ko je krivica zakon dolžnost je upor
 Zapornik vodi vlado pa kdo je tukaj nor
 Poznam tak prizor vsak od njih te ceni
 Ko jim prideš prav so vsi medeni
 Ko poveš kaj je prav ratajo strupeni
 Te pošiljajo domov spet v dobi smo kameni
 Nisem pozabil vi še vodo bi prodal
 Referendum je pokazal, da podpore maste mal
 Niso vsi isti treba hodit na volitve
 Vedno po lastni vesti sprejemati odločitve
 Pozeba me je črtal iz vsake prireditve
 Poslal FURS na društvo tega čefurja uničte
 On je šibek člen jaz pa močne imam molitve
 Dokazal bom nedolžnost komaj čakam na sodišče

Prilivi vsi so transparentni

Davke plačujem doma to prijetni so momenti
 Ker sem večji domoljub jih plačujem tuki
 Ti volivce pereš tuki svoj denar v Banja Luki
 Moj dar, ki ga v muski nikoli ne boš zastopu
 David bo premagal Goljata, ki je vse poropu
 Robin Hood iz ulce pošteno živim na robu
 Oče štirih otrok, ki ni pristal na Dobu
 Dragi Slovenci, ki me imate za busanca
 Ne bomo druga švica dokler volite kriminalca
 Orožja prodajalca maščevanje mu je hrana
 To kontra so lastnosti za dobrega kristjana
 Poslušaj me kot človeka ne pa z brado muslimana
 Rojen Ljubljčan dobra duša iz Balkana.

OPERACIJA

Očitno mate vsi v glavi luknje
Če se niste ustrašil tele ženske suknje
Sam če ste mislil da je punca brez podpore
Prihajam jst - tko kot Šlander do Klavore
Brez zavor
Zato da fantje vam povem
Ne kulturnikov živcirat, ker
Niste edini kerri znajo repetirat
Naši metki so besede
K nč mnj ne bolijo
Od raket, k med civile ponesreč prletijo
Če si držu častno stražo ustašem in domobrancem
Se ne čudit da te folk na ulci zmerja z izdajalcem
Zato si to užaljenost lahk nekam uturiš,
ženske bodo spremenile svet
Z Jadranko - juriš
Čas je da
Ponovimo zgodovinsko uro
Kdo je vse uničeval naš jezik in kulturo
In spet jih bomo zgleda moral naučit
Da ideje o svobodi se ne da ubit
Zdej na borce ne pljuvam,
Ker tud jst sm sin vojaka
Od dedka, do pradedka
Material za junaka
Sam glih zato, mama ni vzgajala bedaka
K sledi ukazom sam

JURIŠ

Ker navada je taka
In če bi rad pokazu
Kok maš rad domovino
Prid ob petkih kolesart
Ni ti treba v tujino
Ker sam povej, a bi raj zaspal s čistim obrazom
Al boš sinu razlagu, da si sam sledil ukazom
Borci kot mi - smo prekaljeni poeti
Lepo nam je živeti, ampak ni nas strah umreti
Ker če pesnik pade, ker usoda zna bit taka
Bo mel narod junaka, vi pa spet Tonija Mrlaka
Čas je da
Ponovimo zgodovinsko uro
Kdo je vse uničeval naš jezik in kulturo
In spet jih bomo zgleda moral naučit
Da ideje o svobodi se ne da ubit
Naslednji na listi
So teli Hojsovi policisti
Spravljate se na ljudi, k so očitno pacifisti
Ste zabiti? Zapiti
Al ne vem, ... simoniti
Moral bi skrbet za narod
Ne pa za lastne riti
Ne vem kdo od vas in komu leze v rito
Sam ob tem si predstavljam Gorenaka - slikovito
Ker vi zaslužte to
Da vas narod spoštuje

Ne pa da vas zarad Twitterja
Odkrito zaničuje
Raj stopte na našo stran
Nej se lepe stvari zgodijo
Za vse kar ste do zdej naredil
Ponujamo amnestijo
Zgodovina uči, ko politika izkorišča
Grejo eni v Argentino, drugi na strelišča
Čas je da
Ponovimo zgodovinsko uro
Kdo je vse uničeval naš jezik in kulturo
In spet jih bomo zgleda moral naučit
Da ideje o svobodi se ne da ubit

(JADRANKA)

Če ste misl' l da bom tih
In da se bom u kuhno skrila
Pol se vam sploh ne sanja
Kaj je moja glavna gonilna sila
Mir, pravica in dobrobit vseh ljudi
Pa zraven lahko mirno pr' štejete še vse živali
In če ste res misl' l
Da boste z nami tko pometal
Nas ustrahoval', izbrisal
In nam slovenstvo odrekal
Pol slabo poznate zgodovino ustvarjalcev
Ker narod smo kultura ne pa sovraštvo!

3. 12. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

PROTESTNI TRANSPARENT

Moj vrt raste v smrt. Med fisitim, kar se rodi in kar umre, je sprejemanje. Vmes pa rožice rožice rožice...	in resničite programe osame na obzorju brez meja vojske omame na vrtu sveta ksenofobij najbolj nizkih tukaj sem doma ur policijskih dana od boga bit junaki v času krize v glas zvonov rojena bit bedaki ko strah nas grize sva nad širno Ljubljano na teraso prizemljena tukaj sem doma da bi ploskala in pela	vsa vesela in debela tukaj sem doma na vrtu sveta dana od boga mladenka zala klena trdna biserna smaragdna v pomladi vsa vznesena lažite laži kradite kosti in ustrahujte ubijajte duha ubijajte kulturo in zapeljujte napihujte krize polnite si mize	red in disciplina ukrepajte oblast kužna kuga nadevajte si maske zalizujte laske Samo rožic prosim rožic mi pa ne sadit.
Lažite kradite ustrahujte ubijajte ubijajte zapeljujte zapovedujte uničite spregledujte			

HVALEŽNA PESEM

Njegovi gnadi v kužni vladi

Marko skače,
Marko skače po zeleni trati,
po zeleni trati,
zdaj so pravi zlati časi.

Travnik je preraslo zelje,
kravam zrasle so peroti,
v lipovi deželi kot čebele
stikajo za mlekom v prahi.

Novi časi, slavni časi,
mediji in banke naši naši,
pridni končno na oblasti,
krokodil pa toči solze.

Končno splošno praznovanje,
spokorjencem nove sanje
so zajamčene v ustavi: sreča
na duševni in državni ravni!

Marko sredi Venerine jase
kot doslej kozolce zvrča,
z zvezdami igra se.
Vsem, ki ga imajo radi,
rad z radostjo vrača.

OLIMPIJSKE ODE - KOLESARSKA

Pa imamo jo, kolajno!
Pogi nam je z vožnjo vztrajno
brž prikolesaril bron.
Bravo, Pogi, naš poklon.

Vso Slovenijo zdaj zvija
kolesarska evforija,
vsi navdušenci zato,
divje gonijo kolo
v breg, čez hribe in doline,
po vseh koncih domovine...

Danes tudi jaz grem, šmenta!
Vsaj okoli parlamenta.

ljubezen ima moč in ta je v meni
ljubezen ima moč in ta je v tebi

ljubezen je ta, ki vse nas ima
objemi se sam, srce rad jo ima

SREČNO 2022

(ZDRAVO NOVOLETNO VOŠČILO 2022)

Zdaj, ko iz dneva v dan je krajša noč
in tema zmeraj bolj izgublja moč,
njen princ, ki kmalu bo ostal brez zob,
je še posebej lakomen in grob,
saj ve, da bližamo se prazniku demokracije,
ki bo le dan zatem, ko sveti Jurij zmaja ubije.

Takrat iz svetega se bo rodil zeleni Jurij
in oznanil, da iztekkel se je čas sramotni diktaturi
in da je te, ki sebe imenovali so pomlad,
odnesel njihov lasten trdosrčni hlad.

Seveda bomo tudi nove oblastnike kleli.
A če bodo za razliko od sedanjih razumeli,
da v demokraciji ni avtoriteta bog,
ampak strpen in argumentiran dialog,
bo že s tem, ko bo samo povprečno,
za nas prihodnje leto neizmerno srečno.

Da je pahnjen svet iz sklepa
in tečajev – to že vsakdo,
to že vsak,
to res vsak
to zdaj ve!

V karanteni in osami
zdaj teko nam dnevi dani,
zdaj tako,
zdaj tako
se živi.

Kdor bo plesal, kdor bo rajal,
kdor se s kuhancem napajal
bo odlok,
bo odlok
nam kršil.

Kam so skrili zdravo pamet? –
to nihče,
to nihče
pak ne ve;
slišimo ostalo po TV.

Iz Kandida Kovid je nastal,
to vrh je,
to vrh je –
naše civilizacije!

Srečno Novo leto Vam želimo,
kajti tak od nekdanj naš je običaj,
upajmo, da se še kdaj dobimo,
čili, ne da nas pretepe policaj.

Srečno Novo leto Vam želimo,
kajti vse najboljše vam privoščimo,
upajmo, da se še kdaj dobimo,
da užiti nam je dobro in lepó.

Srečno!!
Zdravo?!?

UPOR

Razpršene meglice so sprva migotale povsem pri tleh,
sčasoma pa so se pričele gostiti
in naraščati do gležnjev,
kolen,
pasu...

Zunanost je hlapela vase
in se spreminjala v železobetonsko,
ki je z vse večjo brezbriznostjo ukalupljala pljuča.

Dih je zlepljen z dihom vrtoglavo tonil vase.

Onemogla in brezvoljna telesa
so z nemo težo strmoglavljala v ustno votlino.

Gostota neimenovanih besed,
nasičenost nepodpisanih misli je naraščala...

je narastla do trenutka,
ko je vakuum nikogaršnje prihodnosti mojo zadnjo besedo
spremenil
v tvojo prvo.

SISTEM TE LAŽE

državljan
pozor
prihaja dan
ko boš zjutraj ob kavi
v časopisu zagledal lastno tiralico
rubrika vreme bo napovedovala
poletno ploho iz solzilca
in topot gestapovskih škornjev namesto toče
vprašal se boš
kje za vruga si vendar ždel zadnjih deset let
z nosom v jebenem pesku in z možgani v oblakih?!
prihaja dan
ko se boš v lastnem domu priklenil na radiator
da bi se osvobodil verig
in si nenadoma zrl iz oči v oči s tankom
brez možnosti za soočenje s tistimi
ki so si popokali bobniče zato
da ne bi slišali ljudstva peti
državljan
trobil jim boš lahko
dokler ti ne zmanjka sape
potem pa boš s praznimi pljuči zraka
zapiskal o hudih krivicah
in obležal pod jato brnečih helikopterjev

MORITAT

Čas se vse bolj nervozno guba, mi pa vse bolj utrujeni,
šibki, oropani duha, ste ga vzeli, še malo, mi zdaj drobčeni,
ste ga vzeli, še malo, mi za vas zdaj neboljšeni, še malo,
ste nam vzeli vse, vzeli, kar se je dalo, še bi, še malo bi, in se
čas vse bolj nervozno guba, vi pa vse bolj lačni, nenasiitljivi,
še malo, požrešnost nima meja, ste vrata in ste postave,
prava gospoda ste, ga pijete in žrete, ga podnevi, ga ponoči,
še malo, ga pijete in žrete, ga zjutraj, ga zvečer, še ga bi, in se
čas se vse bolj nervozno guba, mi pa skoraj nič od nič,
mi komaj sled, mi gola kri, še malo, malo nas je še, mi ne spomin,
mi raje ropotarnica, mi malo, mi zares malo, vi zmagovalci,
torej vi pravi spomin, vi voda kolesa, ki se vrtili, ki vse vrtili, in se
čas vse bolj nervozno guba, in vi volja, vi življenje samo,
vi malo več, vi sam bog, še malo več, vi čista navzočnost,
mi pa še en zakaj: mi pozabljeni imena, še manj, mi imena smrti,
mi tišina, mi ta nema pesem, pozabljene litanije, še manj kot šum,
mi samo š, mi brez uma, še malo manj, mi zares čista pozaba, in se
čas vse bolj nervozno guba, se konča, in mi zdaj divji, mi neukrotljivi,
mi barbari, tla zgodovine so nas vzgojila, mi zdaj dolg, ki ga plačujemo,
še več, mi zdaj pijemo, ker mi plačamo, in bi še malo več, še malo bi,
še čisto malo, in mi pijemo, ne, mi vpijemo, vpijemo, vpijemo,
da smo le za eno sorto gospodarjev: za nobenol

ODLOMEK IZ SLAVNOSTNEGA NAGOVORA NA OBČINSKI KULTURNI PROSLAVI V MURSKI SOBOTI, 7. 2. 2021

Jaz pa se sprašujem, kako to, da pri nas marsikdaj ni prepoznana in ni podprta t. i. alternativna kultura, ki je nedvomno eden prepoznavnejših obrazov slovenske suverenosti. Kadarkoli sem potovala po tujini, so tam Slovenijo najpogosteje poznali po dveh imenih: Slavoju Žižku in skupini Laibach. Alternativna kultura ne nasprotuje nujno klasični oziroma t. i. visoki umetnosti. Ravno nasprotno. Slovenska alternativna kultura je že klasika, in to je tisto, kar je za nekatere neprežvečljivo. V stavbi na Metelkovi 6 v Ljubljani, ki jo hoče Ministrstvo za kulturo kljub predhodnim dogovorom izprazniti za svoje potrebe, je vrsta nevladnih, kulturno-umetniških iniciativ in organizacij, z mnogimi že vrsto let sodelujem tudi sama kot pisateljica, publicistka, prevajalka, aktivistka, vodja literarnih delavnic in selektorica dveh festivalov. Moje prve knjige so izšle pri manjši in manjšinski založbi Skuc-Lambda na Metelkovi 6. Za eno od njih, kratkoprozno zbirko Vzorednice, sem leta 2007 prejela nagrado Prešernovega sklada za literaturo.

Zato enostavno ne sprejemem, da odločevalci pri Ministrstvu za kulturo vse bolj izčrpavajo nevladne kulturne projekte in organizacije ter mečejo na cesto uporabnike in uporabnice stavbe Metelkova 6. In ne razumem, kako jim ni jasno, da že dolgo žagajo vejo, na kateri sedijo.

Ko sem prevajala delo ameriške gledališke igralke, dramaturginje in pisateljice Kate Bornstein z naslovom

Spolni izobčenci: o moških, ženskah in nas ostalih iz leta 1995, sem prebrala nepozabno misel, ki me preganja v pozitivnem smislu: Demokratična je tista družba, v kateri je varno biti nepriljubljen. Svobodni duh vlada tam, kjer si odločevalci upajo podpreti kvalitetne in prodorne projekte, četudi njim nevšečne.

13. 10. 2021, TRG REPUBLIKE, Ljubljana

PROTESTNI TRANSPARENT

**3 ARJAN PREGL 4 IVO STROPNIK 5 IZTOK
OSOJNIK 6 GRAFIT 7 LIDIJA DIMOVSKA 9
GREGOR KOSI 10 SVETLANA MAKAROVIČ
11 BORIS A. NOVAK 12 DUŠAN MAROLT 13
PRIMOŽ ČUČNIK 14 TOM VEBER 15 KATARINA
JUVANČIČ 16 PROTESTNI TRANSPARENT
18 TONJA JELEN 19 VARJA BALŽALORSKY
ANTIĆ 20 PETRA KOLMANČIČ 21 TOMISLAV
VREČAR 22 NATALIJA MILOVANOVIĆ 23
MAJA MILOŠEVIČ ČUSTIĆ 24 TANJA BOŽIČ
25 PROTESTNI TRANSPARENT 26 ALJAŽ
KOPRIVNIKAR 28 PROTESTNI TRANSPARENT
29 SERGEJ HARLAMOV 30 URBAN KAVKA
31 SARA FABJAN 33 IVAN ANTIĆ 34 MIHA
MAURIČ 35 ALEŠ MUSTAR, PROTESTNI
TRANSPARENT 36 VID KAVČIČ 37 MILAN ŠELJ
38 PROTESTNI TRANSPARENI 40 NATAŠA
SUKIČ 49 SNJEŽANA VRAČAR MIHELAČ 50
GRAFIT 51 PETRA KORŠIČ 52 KATE MEDESKI
53 PROTESTNI TRANSPARENT 54 PAVLA
ZABRET 55 JELKA ZORN 56 TINA RESMAN
57 VESNA LIPONIK 58 HANNAH KOSELJ
MARUŠIČ 60 NEŽKA STRUC 61 URŠA MAJCEN
62 LAURA REPOVŠ 63 ANDREJA ŠTEPEC 64
PROTESTNA TRANSPARENTA 65 GRAFIT 66
ANA PEPELNIK 67 JANA KOLARIČ 68 MATEJ
KRANJC 69 ZLATAN ČORDIĆ 72 JADRANKA
JURAS & DARKO NIKOLOVSKI 75 PROTESTNI
TRANSPARENT 76 ANJA NOVAK 77 MARKO
KRAVOS 78 LOVRO MATIČ 79 KLEMEN
KLEMEN 80 ANDREJ ROZMAN ROZA 81 JANI
KOVAČIČ 83 BORUT GOMBAČ 84 VERONIKA
RAZPOTNIK 85 BINE DEBELJAK 86 SUZANA
TRATNIK 87 PROTESTNI TRANSPARENT**

BESEDA UPORA

Non-grupa / ADDK (Aktiv delavk in delavcev v kulturi)
© 2022, Non-grupa, avtorji

uredil / Dejan Koban
oblikovanje in grafična ureditev / Ištvan Išt Huzjan
fotografije
neznane avtorice / grafiti
Božidar Flajšman / protestni transparenti

samozaložba Blablaba & Bla
zanjo / Dejan Koban
tisk / Collegium Graphicum
1500 izvodov
Prva izdaja, prvi natis.
Ljubljana, 2022

Besedo upora so omogočili
Lina Akif, Iva Babić, Primož Bezjak, Damjana Černe, Primož
Ekart, Petja Grafenauer, Nina Ivanišin, Klemen Janežič,
Rado Jaušovec, Eva Jesenovec, Branko Jordan, Olga Kačjan,
Nataša Keser, Aja Kobe, Sabina Kogovšek, Žan Koprivnik,
Klemen Kovačič, Rok Kravanja, Maja Kunšič, Janja Majzeli,
Marko Mandić, Zoran Mihajlovič, Filip Mramor, Doroteja
Nadrah, Anja Novak, Domen Novak, Ivan Peternelj, Lučka
Počkaj, Uroš Potočnik, Draga Potočnjak, Miha Peče, Gregor
Prah, Matej Recer, Tina Resman, Mia Skrbina, Miloš Srdić,
Katarina Stegnar, Blaž Šef, Timon Šturbej, Aljoša Ternovšek,
Damjan Trbovc, Matija Vastl, Vito Weis, Miha Zadnikar, Pia
Zemljič, Gregor Zorc, Nataša Živković

Prva e-izdaja je pod pogoji licence Creative Commons
CC BY 4.0 prosto dostopna
www.besedaupora.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-82

NON-GRUPA

BESEDA upora / [pripravila] Non-grupa ; [uredil Dejan
Koban ; fotografije neznane avtorice, Božidar Flajšman].

- 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : samozal. Blablalba & Bla,
2022

ISBN 978-961-07-1049-3

COBISS.SI-ID 101937923

SPRAMOTA

27. 11. 2021, MINISTRSTVO ZA KULTURO, Ljubljana
PROTESTNA AKCIJA